

Barns undring

Barnehagelærerens møte med barns undring i barnehagen

Henriette Midtlyng
[kandidatnummer: 111]

Bacheloroppgave
[BHBAC3990]

Trondheim, 30.04.21

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

Barnehagelærerens møte med barns undring i barnehagen	0
<i>Henriette Midtlyng</i>	0
Bacheloroppgave	0
1. Innledning	2
2. Teoretisk forankring	4
2.1 Undring	4
2.2 Hvorfor undring i barnehagen?	5
2.3 Barns undring og realfag	5
2.4 Hvordan møte barns undring i barnehagen?	6
3. Metode	9
3.1 Kvalitativ metode.....	9
3.2 Planlegging av datainnsamling	9
3.3 Gjennomføring av intervju	10
3.4 Analysearbeid	12
3.5 Metodekritikk.....	12
3.6 Etske retningslinjer	13
4. Funn	14
4.1 Barnehagelærernes forståelse og opplevelse av undring	14
4.2 Barnehagelærernes møte og arbeid med barns undring	16
5.Drøfting	18
5.1 Forståelsen av undring i barnehagen	19
5.2 Møte med barns undring	20
5.3 Arbeidet med barns undring i barnehagen	23
6. Avslutning	24
7. Litteraturliste.....	26
8. Vedlegg 1: Intervjuguide.....	27
9. Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskjema	29

1. Innledning

Som barnehagelærer har man et ansvar for å kunne møte barnas tanker og uttrykk i hverdagen. Et tema som har fasinert meg etter tre år i praksis er barns undring. Jeg har sett barn som har blitt møtt av gode pedagoger i undringen sin der det har blitt laget et prosjekt med utgangspunkt i barnas spørsmål. Barn kan lure på mye, og noen av de spørsmålene jeg husker best fra praksis var spørsmål som «hvorfor er himmelen blå?» og «hvorfor er sneglene slimete?». Barn undrer seg over mye spennende som voksne i barnehagen kan ta tak i og jobbe videre med. Jeg har også sett voksne som ikke tar tak i undringen og feier det av i en vanlig og hektisk barnehagehverdag. I dette undringsprosjektet jeg fikk være vitne til i min første praksisperiode, møtte jeg en god barnehagelærer som tok barna på alvor, men lot kanskje kunnskapen ta overhånd da undringsprosessen ble kortere og man søkte svarene på Google. Undring er et fenomen som er en del av barnehagens formål og mandat, og er forankret i Lov om Barnehager (2005), FN's barnekonvensjon og Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017). Barnehagene er da pålagt til å tilrettelegge og gi rom for barns undring i hverdagen. Flere barnehager viser også til at de er inspirert av den pedagogiske filosofen Reggio Emilia i det pedagogiske arbeidet. Her presenteres også begrepet lyttende pedagogikk der barns undringsuttrykk i form av tolkningsteorier, hypoteser, observasjoner og antakelser blir tatt på alvor (Amundsen, 2013, s. 33). Lyttende pedagogikk handler i stor grad om å la barna få tid til å finne egne løsninger der barnehagelæreren har fokus på prosjekt basert på barnas tanker der man viderefører barns undring over til nysgjerrig utforskning (Amundsen, 2013, s. 33). Da tar barnehagelæreren barna på alvor og lager planer etter barnas interesser. I denne bacheloroppgaven vil jeg ta for meg følgende problemstilling: «*Hvordan arbeider barnehagelærere med barns undring i barnehagen?*». Jeg vil se på pedagogikken og bevisstgjørelsen for arbeidet barnehagelærerne har for arbeidet med temaet om barns undring. Jeg vil først se på barnehagelæreren forståelse av begrepet, opplevelse av begrepet, hvordan de møter barns undring og hvordan barnehagen jobber med det.

I denne bacheloroppgaven ønsker jeg å se på barns undring og hvordan barnehagelærerne forstår barns undring i barnehagen. Jeg ønsker å finne ut hvilket forhold informantene har til undring og hvordan de arbeider med temaet barns undring i barnehagen. Bakgrunnen for dette temaet er at jeg har stor interesse for barns undring og barnas egen tankeprosess der jeg selv ønsker å få en dypere forståelse av fenomenet undring, og hvordan det jobbes med i

barnehagen. Da vi skulle velge tema til bacheloroppgaven opplevde jeg i samtale med medstudenter at noen ikke ville velge dette temaet da man følte at det var et tema man ikke kunne nok om, selv om man har hatt mye om det på skolen. Det er også derfor jeg har valgt nettopp dette temaet da jeg ønsker å lære mer om det. Lek og fantasi har en stor plass i barnehagen og undring henger sammen med disse da utforskende væremåte til verden er meningsskapende for barna. Fantasi er å kunne forestille seg noe og i leken utforsker barnet omverden og seg selv (Amundsen, 2013, s. 162-163). Her har jeg til inntrykk av at barnehagelæreren har en stor rolle i å møte barna i undringsprosessen. Derfor tenker jeg at dette temaet er aktuelt for profesjonen.

Innledningsvis i kapittel 1 vil jeg gi en redegjørelse av temaet, oppgavens oppbygging og problemstillingen som oppgaven bygges på. Kapittel 2 tar for seg oppgavens teoretiske forankring ut ifra det valgte temaet. Der vil jeg se på flere definisjoner til hva undring er, og hva lovverket sier om barns undring i barnehagen. Deretter i kapittel 3 vil jeg ta for meg valg av forskningsmetoden og metodiske valg jeg har gjort i forskningsprosessen rundt arbeidet med datainnsamling. I kapittel 4 presenteres data der dette i påfølgende kapittel vil drøftes opp mot teori og refleksjoner. Avslutningsvis foretar jeg en oppsummering av sentrale punkter av innholdet i oppgaven og trekker sammen tilbake til problemstillingen.

2. Teoretisk forankring

2.1 Undring

Mye av barns undring kommer spontant i hverdagen, og noen ganger vet man kanskje ikke helt hva en skal svare barnet. Det er nok noe de fleste sikkert har opplevd i jobben som barnehagelærer, men undring handler ikke om at man alltid må ha et svar? Flere av de barnehagelærerne jeg har snakket med i praksis forteller at de ofte googler seg frem til et svar, og da blir undringsprosessen avvist. Det er viktig at vi forstår fenomenet undring og hvordan en slik prosess skal foregå. Begrepet undring og begrepet nysgjerrighet blir mye brukt om hverandre, men vet vi forskjellen? Begrepet undring blir også definert på forskjellige måter da det er så mange forskjellige oppfattelser av hva undring er, eller kan være. Ifølge Amundsen er undring et bredt spekter av meninger der man forundrer seg om og lurer på noe (Amundsen, 2013, s. 13). Når Amundsen beskriver undring, så ser hun på begrepet på forskjellige måter. Når hun ser på begrepet som substantiv bruker hun begrepet nysgjerrighet, tvil, forundring og forbauselse. Når hun ser på begrepet som verbet «å undre seg» betyr det at man lurer på noe og forundrer seg over noe. Undring som adjektiv gjenspeiler noe som er underlig og underfullt. Amundsen viser også til at undring kan beskrives som en emosjonell erfaring med en følelse av overraskelse, beundring og ærefrykt for noe som er fremmed, rart eller uvanlig. Begrepet undring kan altså sees på forskjellige måter. Man kan og si at undring kan komme av en forvirret nysgjerrighet (Amundsen, 2013, s. 13). Broström og Frøkjær, viser og til ulike forståelser av begrepet undring. Der viser de til en forståelse til at undring er en affekt, en følelse, som knytter barnet til omgivelsene og seg selv. En annen definisjon viser til undring som en følelsmessig og relasjonell kvalitet som fungerer som et prisme der barnet trekker egne erfaringer om det aktuelle naturfenomenet gjennom. Undring fører til læring (Broström & Frøkjær, 2020, s. 51). Broström og Frøkjær viser og til at det er lite forskning på barns spørsmål og hva barna egentlig spør seg om (Broström & Frøkjær, 2020, s. 49). De deler barns undring i minst to former. Den ene formen for undring er naturvitenskaplig undring som kan lede til spørsmål som kan besvares reelt. Den andre er filosofisk undring der en ikke har spørsmål som ikke kan besvares «korrekt», men som kan gi innsikt i hva det vil si å være et menneske (Broström & Frøkjær, 2020, s. 49).

2.2 Hvorfor undring i barnehagen?

Som nevnt innledningsvis er fenomenet undring en del av barnehagens mål og mandat som er forankret i barnehageloven. I barnehageloven § 1, 2. ledd (2005) står det at «barn skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal ha rett til medvirkning, tilpasset alder og forutsetninger». Undring skal da være en del av barnas barnehagehverdag. Dette gjenspeiler seg også i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017). I kapittel 3 der barnehagen skal fremme danning og læring står det at personalet skal berike og støtte barns undring, nysgjerrighet, læringslyst og tiltro til egne evner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Undring skal være en del av læringsprosessen der man skal kunne stille seg kritisk og få tenke selv. Ifølge Amundsen har barns undring en sammenheng med dannelse og medvirkning der undring ligger i grunnen for barnets læringsprosess (Amundsen, 2013, s. 95).

Begrepet undring kommer også frem i kapittel 9 i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Begrepet kommer fram i fagområdet *Natur, miljø og teknologi* og *Etikk, religion og filosofi*. Under Fagområdet om natur, miljø og teknologi står det at personalet skal legge til rette for mangfoldige naturopplevelser der man bruker naturen som en arena for lek, undring, utforskning og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 53). Under fagområdet etikk, religion og filosofi står det at personalet skal la barna få utforske og undre seg over filosofiske spørsmål (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 55). Her understrekes det at personalet har et ansvar og at barna skal lære om verden rundt seg med undring som verktøy.

2.3 Barns undring og realfag

Begrepet undring henger også sammen med realfag i barnehagen. Jeg går fordypning i realfag i lek og læring som går inn i fagene naturfag, matematikk og kunst og håndverk. Dette er fag som representeres i flere fagområder i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver som skal jobbes med i barnehagen. Fagområdene som representerer realfagene i barnehagen er «*Natur, miljø og teknologi*», «*Antall, rom og form*» og «*Kunst, kultur og kreativitet*». Barn undrer seg ofte over realfaglige spørsmål. Når barnehagelæreren har fokus på naturvitenskapen vil det vekke barnas nysgjerrighet og undring som fører til refleksjon og aktiv undersøkelse (Broström & Frøkjær, 2016, s. 22). Naturen er en god arena for å inspirere barna til undring der eksperiment er et godt verktøy for å kunne fremme undring. Gode

realfagsopplegg starter ofte med at barnets undring danner et grunnlag for undersøkelser (Broström & Frøkjær, 2016, s. 24). Flere barnehager i dag bruker eksperimenter til å undersøke ulike ting etter barnas interesser og utforskning. Noen matematiske fenomener kan være vanskelig å forklare og man kan utforske og eksperimentere ulike tema der. Kunst og håndverk har en stor plass i barnehagen der barna kan utforske og teste ut ulike materialer som kan skape undringsspørsmål. Når en barnehagelærer har fokus på barnas nysgjerrighet og skaper rom for barns undring, vil det i en vanlig dag oppstå mange situasjoner som kan danne et utgangspunkt for realfagsaktiviteter (Broström & Frøkjær, 2016, s. 22). Barns undring gir da barnehagelæreren mange muligheter for ulike aktiviteter innenfor realfag.

2.4 Hvordan møte barns undring i barnehagen?

Mye av undringen kan komme spontant fra barna. Som nevnt tidligere er naturen en fin arena for barns undring. Barnehagelæreren skal lage didaktiske planer og tilrettelegge for barns undring, men mye kan også komme spontant. Ifølge Amundsen vil barns undring bidra til barns medvirkning dannelse i barnehagen (Amundsen, 2013, s. 96). Flere barnehagelærere kan kjenne seg igjen i den døde musens pedagogikk. Den omtales også som øyeblikkets pedagogikk der «gylne øyeblikk» som krever improvisasjon blir trukket fram. Denne pedagogikken satte lys på betydningen av å kunne gripe tak i øyeblikkene som oppstår i møte med barn der barna får tid til å undre seg over det de oppdager (Jansen, 2014, s. 47). Om en barnehagelærer har bestemt at man skal gå en tur i skogen for å se på blomster, men så ser man en død mus på veien også er det kanskje det barna interesserer seg for. Da er det kanskje en ide å legge fra seg planen for å se på noe spontant som oppsto på turen som barna synes var spennende, slik at barna kan medvirke sin egen hverdag.

«Det er viktig å skape naturvitenskapelige læringsmiljøer som ikke er dominert av voksenformidling av naturvitenskapelig kunnskap, men derimot drevet av barns nysgjerrighet, undring og fordypelse» (Broström & Frøkjær, 2020, s. 52). På denne måten kan barna opparbeide seg en forståelse. Når barnehagelærere søker svar på Google for å gi barnet en fasit, blir undringsprosessen borte. En god måte å møte et undrende barn på er å være en undrende voksen sammen med barnet. Det er greit å ikke vite svaret alltid. Barna kan ha mange gode hypoteser og teorier, så man kan spørre hva barnet tror selv. Noen barn er kanskje også mer opptatt av å få rett svar enn andre. I praksis var jeg med på vinteruke der barna gikk mye på ski. Et barn snur seg mot meg og spør om jeg kan si fra når han har gått 3 kilometer. Jeg

snur meg mot barnet og spør han om hvor langt han tror det er. Han svarte at det var nok langt, og at det brydde han seg ikke om og at jeg bare måtte si fra når han hadde gått 3 kilometer. Der kuttet barnet undringsprosessen som jeg prøvde å dra i gang da han bare ville ha et fasitsvar. Barnet var ikke interessert i å undre seg over temaet, så her har barnehagelærer en mulighet til å kunne kjenne barna og hva de interesserer seg for.

Barns undring og spørsmål er et godt utgangspunkt for læring (Broström & Frøkjær, 2016, s. 50). Her har barnehagelærere en viktig rolle for å møte barna på deres premisser. Berge viser til barnehagen som en lærende arena der det er ulike læringskulturer. En læringskultur kan forstås som de verdiene som ligger bak og styrer hva og hvordan en lærer i kulturen. Barnehagene er ulike der mennesker møtes med ulike pedagogiske grunnsyn. (Berge, 2012, s. 49). Berge viser til den sosiokulturelle læringsteori av Vygotsky. Den er en sosiokulturell forståelse av læring som flere barnehager i dag er inspirert av. Læringen blir knyttet sammen med den sosiale og kulturelle konteksten den står i. Vi lærer i fellesskap, og læringen som skjer i dette fellesskapet formes av sosial praksis, felles forståelse og de forventningene en har som råder i læringskulturen (Berge, 2012, s. 48-49). Barnehagelærere kan derfor ha ulik praksis når det kommer til barns undring etter hvilken læringskultur de tilhører.

En filosofisk praksis med bruk av filosofiske samtaler som går ut fra barns undring, tenkning og dialoger vil danne et fundament for læringen videre og øke barnets bevissthet rundt eget språk og egne tanker (Amundsen, 2008, s. 27). Barnehagelærere bør ofte ha samtaler med barn for å få innsyn i barnas tanker. Det kan være lett å kreve undring som utgangspunkt for det man gjør i praksis, men det er også lett å forlange at barnehagelæreren ikke skal gi fasitsvar (Broström & Frøkjær, 2016, s. 50). Dette kan være vanskelig for noen å gjøre i praksis. Ifølge Broström og Frøkjær kan barns undring skape motivasjon for å løse et problem eller en utfordring man står overfor. Det er en hendelse eller en utfordring der undersøkelse kreves for å gi rom for læring. Barna lærer å tenke selv og danner seg egne hypoteser som kan prøves ut. «Det er viktig at man som barnehagelæreren gir rom for barns undring og egne undersøkelser» (Broström & Frøkjær, 2016, s. 50). Videre mener Broström og Frøkjær at det er viktig at barnehagelæreren holder seg interessert i bakgrunnen i stedet for å komme med et umiddelbart fasitsvar. Barn undrer seg ofte sammen med hverandre der undringen er barnestyrt. Man må nok passe seg for at undringen i barnehagen ikke blir for voksenstyrt. Selv om det kan være fristende med å komme med et fasitsvar, bør barnehagelæreren utsette svaret når det kommer et undringsspørsmål. Barnehagelæreren bør da heller bidra med å holde på

barnets interesse og hjelpe med å finne mulige forklaringer. I stedet for å gi en forklaring kan man bygge videre på barnas nysgjerrighet (Broström & Frøkjær, 2016, s. 51). Da er det også viktig at man kan skille mellom begrepene nysgjerrighet og undring da det er to begreper som brukes mye om hverandre. Man bør også ha en felles forståelse i personalgruppa da man kan ha forskjellige oppfatning av undring i barnehagen. Broström og Frøkjær viser også til nysgjerrighetsmetoden som viser til barns undring og nysgjerrighet. Den består av at man kartlegger hva barna lurer på, utforsker hvorfor det er slik det er, legger en plan, henter opplysninger og viser til det man har funnet ut (Broström & Frøkjær, 2016, s. 52). En barnehagelærer jobber mer målrettet og bevisst i pedagogisk planlegging og når man griper inn i en spontan situasjon (Broström & Frøkjær, 2016, s. 53). Med et stort mangfold i hva et barn undrer seg over, er det selvfølgelig ingen fasitsvar på hvordan man skal møte et barn i en undringsprosess. Derfor er det spennende å utforske hvilke metoder som de ulike barnehagelærerne bruker i møte med barns undring, og diskutere det opp mot hva man vet i teorien, slik at jeg kan ta med meg ulike strategier videre i mitt virke som barnehagelærer.

May Britt Drugli har i en artikkel som ble publisert i Utdanningsforbundet i forbindelse med barnehagedagen 2019 skrevet om barns nysgjerrighet og undring. Hun beskriver små barn som forskere og at barna er utforskende. Drugli mener at undring skal bringe barn videre i utviklingen, og da trenger barna å få utforske sin verden sammen med engasjerte voksne som deler kunnskap og gir støtte og forståelse. Ifølge Amundsen trenger barn å snakke om det de undrer seg over, slik kan barna delta i reflekterende dialoger og gjøre seg opp egne tanker og meninger som bor i dem. På den måten kan barna skape seg selv som autonome og frie mennesker (Amundsen, 2008, s. 27). Barn trenger å få snakket om det de har opplevd og de tankene de har om ulike tema for å kunne bearbeide inntrykk og dele erfaringer med andre. Da er det viktig at barna møter voksne som er våken og engasjert i barnet. Drugli forteller videre om utviklingen som skjer med hjernen til barnet, og forteller viktigheten av å møte barnas undring. «Barnehjernens utvikling fremmes når samspillet mellom barn og voksne starter med det barnet viser interesse for eller gjør (for eksempel barnets undring over noe), og den voksne følger opp dette med et samspill preget av hver sin tur i flere runder» (Drugli, 2019). Hun forteller om en metode som kalles «serve and return» samspill som går ut på den voksnes kontakt med barnet. Hun forteller viktigheten av involverte voksne i en slik prosess og viktigheten av å være her «her og nå» i samtale med barn (Drugli, 2019).

3. Metode

3.1 Kvalitativ metode

I denne bacheloroppgaven tar jeg for meg problemstillingen «*Hvordan arbeider barnehagelærere med barns undring i barnehagen?*». Problemstillingen tar for seg barnehagelærerens forståelse av fenomenet undring og tilretteleggingen av undringsprosessen de gjør i barnehagen. Derfor har jeg valgt en kvalitativ metode for å gå i dybden i hva som ligger i forståelsen av egen praksis. «Et overordnet mål for kvalitativ forskning er å utvikle forståelsen av fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet» (Dalen, 2011, s. 15). Jeg ønsker å gå i dybden av forståelsen barnehagelærere har til fenomenet undring og hvordan de bevisst eller ubevisst jobber med undring i barnehagen. Den kvalitative metoden jeg har valgt for denne oppgaven er intervju da et intervju er godt egnet for å få innsikt i informantenes egne erfaringer, tanker og følelser (Dalen, 2011, s. 13). Med intervju som innsamlingsmetode av datamaterialet kan jeg få et større innblikk i informantenes tanker, opplevelser, følelser og erfaringer om temaet undring. Intervju som forskningsmetode går da dypere i informantenes tanker der man også har mulighet til å kunne stille oppfølgingsspørsmål for å få en dypere forklaring til hvorfor informanten mener det han eller hun mener.

3.2 Planlegging av datainnsamling

For å kunne samle inn data startet jeg med å lage en strukturert intervjuguide som inneholdt oppvarmingsspørsmål, 4 hovedspørsmål og flere tilleggsspørsmål. En intervjuguide omfatter sentrale temaer som forskningen skal belyse (Dalen, 2011, s. 26). Undring er et stort fenomen, så den tok for seg undring fra flere sider. Intervjuguiden tok for seg barnehagelærerens forståelse av undring, barnehagelærerens opplevelse av undring, barnehagelærerens møte med undring og hvordan barnehagen som informanten jobber i har fokus på undring. Slik kunne jeg få et helt bilde på undring som tema i barnehagen. Det gjelder å stille åpne og gode spørsmål i en intervjuguide som gjør at informantene åpner seg og vil fortelle om egne opplevelser med egne ord (Dalen, 2011, s. 27). Derfor må man tenke nøye igjennom hvordan man spør spørsmålene man vil stille.

For å få adgang til felten tok jeg kontakt med flere barnehager. I starten var det vanskelig å få tak i informanter. Jeg undersøkte hvilke barnehager som jobbet bevisst med temaet før jeg kontaktet dem. Forskeren kan stå overfor store metodiske utfordringer når utvalgte informanter ikke har noen ønsker om å delta i et aktuelt forskningsprosjekt (Dalen, 2011, s. 46). Denne utfordringen møtte jeg da flere takket nei til å stille til intervju på grunn av tidsmangel og den situasjonen vi er i med tanke på covid-19. Heldigvis fant jeg 4 informanter som ville stille til intervju der jeg fikk møte opp i barnehagen til noen av dem. Jeg fikk tak i informanter gjennom kontaktene jeg hadde fra før av. Informantene jeg fikk jobbet i barnehager der det ikke sto noe om fokus på barns undring i verdier eller visjoner, selv om det var det jeg var mest ute etter. Likevel er undring et tema som alle barnehager skal jobbe med ifølge Rammeplanen, så det var spennende å høre hva informantene hadde å fortelle. Slik ble det en mindre homogen gruppe av informanter enn opprinnelig tenkt, noe som kan styrke datagrunnlaget i oppgaven ved at man fanger opp holdninger til personale som kanskje ikke jobber like aktivt med barns undring i barnehagen. Jeg endte da opp med å velge informanter som hadde mulighet og en interesse til å stille opp til intervju, og ikke et selektivt utvalg basert på om barnehagen jobbet med undring. Informanten ble valgt etter kriterieutvelgning (Dalen, 2011, s. 47), der målgruppen var å snakke med en barnehagelærer eller en pedagogisk leder i barnehagen. Informantene har ulike forutsetninger og jobber i ulike barnehager, noe som gjorde det interessant. 3 av informantene er også menn som jobber i barnehage som pedagogiske ledere. 2 av informantene jobbet også i samme barnehage. En av informantene jobbet på en friluftsavdeling og jeg valgte denne informanten bevisst for å undersøke om man kanskje jobber mer eller på en annen måte med barns undring i en friluftgruppe.

3.3 Gjennomføring av intervju

1 av 4 intervju ble gjennomført digitalt over Zoom med videokamera. Likevel likte jeg best å få komme i barnehagene til de 3 andre informantene. Den første informanten jeg intervjuet som er informant A spurte ikke om å få levert intervjuguiden på forhånd til å forberede seg. Dette gjorde at jeg fikk spontane og gode svar som gikk ut på informantens egne tanker og erfaringer. Informanten jobbet på en friluftsavdeling, var ferdigutdannet i fjor og hadde mange gode svar og tanker rundt temaet. Dette intervjuet gikk veldig bra, og samtalen gikk naturlig. Jeg hadde med meg en medstudent for å notere, slik at jeg kunne fokusere på informanten hele tiden. Eneste ulempen der var nok at medstudent ikke kunne få møte opp i barnehagen på grunn av smittevern, som da gjorde at hun måtte delta digitalt over telefon der

lyden kan være en faktor på hvor mye hun fikk med seg av samtalen. Med informant B og C fikk jeg også møte opp i barnehagen, men da fikk jeg med meg medstudenten som noterte. Informant B hadde forutsetninger med at han var nyutdannet for 3 år siden og jobbet med storbarn. Informant C hadde sine forutsetninger med at han også jobbet med storbarn, men var ferdigutdannet for 8 år siden. Jeg intervjuet informantene hver for seg og fikk veldig forskjellige svar med tanke på at de jobber som pedagogiske ledere i samme barnehage. Både informant B og informant C ville ha intervjuguiden tilsendt på forhånd. Dette fikk de, men ulempen her er at man ikke får like spontane svar som man ellers hadde fått om informantene ikke fikk intervjuguiden tilsendt på forhånd. Det at medstudent kunne få være med inn gjorde også at jeg kunne fokusere på samtalen med informanten og at medstudent kunne spørre spørsmål om noe var uklart for henne. Informant D kunne stille digitalt. Informant D hadde jobbet i forskjellige barnehager i 20 år og hadde også videreutdanning. Nå for tiden jobbet hun som pedagogisk leder på storbarn. Informant D ba også om intervjuguiden på forhånd. Intervjuet gikk som normalt, men hadde noe tekniske problemer. Det ble for det meste informanten som snakket og ga utdyp i egne svar. Det var vanskeligere for meg som forsker å komme fram med oppfølgingsspørsmål da det var vanskelig å lese kroppsspråket til informanten over en digital plattform. Det endte opp med at vi snakket litt i munnen på hverandre og det var ikke like lett å få en god samtale sånn som det var med de andre informantene som jeg møtte fysisk.

Det er viktig å tenke igjennom egen rolle før man går inn å skal intervju en informant. Det er viktig å ha tenkt gjennom spørsmålene på forhånd, og man kan se kroppsspråket til hverandre når man møter opp fysisk. For meg var det også viktig å få frem informantens rettigheter i intervjuet, men også at ingen svar er feil. 3 av 4 intervjuer ble gjennomført fysisk som gjør at det er lettere å se kroppsspråket til hverandre. Det ene intervjuet som ble gjennomført digitalt kan ha en svakhet der man ikke ser hele kroppsspråket godt nok, eller at man ikke klarer å få med seg alt informanten sier om internettet blir dårlig. I rollen som forsker bør man også tenke over eget kroppsspråk og hva en skal si før intervjuet da man ikke vil at man skal si eller gjøre noe som gjør at informanten sier noe annet.

3.4 Analysearbeid

Etter å ha samlet inn data fra 4 forskjellige informanter starter organiseringen og bearbeidingen av materialet (Dalen, 2011, s. 55). Jeg startet med at jeg fikk lest over transkriberingen. Forskeren bør transkribere selv for å bli kjent med egen data (Dalen, 2011, s. 55). Dette hadde jeg ikke mulighet til, så brukte notatene til medstudent og noen av notatene jeg hadde tatt selv under intervjuene. Forskeren må ta vare på egne refleksjoner og bør notere (Dalen, 2011, s. 57). Jeg fikk sortert og kategorisert dataen og gitt det fargekoder for å få bedre oversikt. Deretter startet fortolkningsprosessen av det innsamlede datamaterialet. Da tar man tak i materialet og ser på det fra beskrivende til et fortolkende nivå (Dalen, 2011, s. 60). Man tolker innsamlet data og kategoriserer svarene til informantene. I denne prosessen blir informantenes egne ord og uttrykk benyttet, samtidig som forskerens egne refleksjoner og relevant teori blir benyttet for å tolke data (Dalen, 2011, s. 60). Da trekkes det ut relevant data som kan trekkes til problemstillingen. Jeg har analysert materialet for å fremme informantenes ulike meninger og tanker om tema og problemstilling. Da starter forskeren på teoretisk sensitivitet (Dalen, 2011, s. 60). Man bør prøve å se teoretiske perspektiver i forskningsmaterialet tidlig i analyseprosessen. For å kunne analysere datamaterialet videre bør man starte en kodningsprosess der man går igjennom alle uttalelsene fra informantene og deler de inn i kategorier (Dalen, 2011, s. 63). Da jeg laget intervjuguiden, delte jeg spørsmålene bevisst opp i 4 hoved kategorier og hovedspørsmål for å kunne gjøre analysearbeidet lettere. Slik ble det lettere for meg å kunne trekke ut hovedpunkter som var relevant for problemstillingen og sammenligne svarene fra informantene.

3.5 Metodekritikk

Når en skal forske og undersøke noe med intervju som metode, så må en være metodekritisk til metoden en har valgt. En må ta hensyn til både svakheter og styrker til egen metode. Ifølge Dalen bør kvalitativ forskning behandle spørsmål som er knyttet til både validitet og reliabilitet (Dalen, 2011, s. 93). Reliabilitet handler om metoden er troverdig og pålitelig, og om gjentatte innsamlinger vil gi samme resultat. Dalen beskriver at begrepet reliabilitet ikke er like sentralt i en kvalitativ forskningsmetode som den er i en kvantitativ forskningsmetode (Dalen, 2011, s. 93). I en kvalitativ forskningsmetode går man i dybden på enkeltindivider der informanten kan snakke ut ifra egne erfaringer, tanker og følelser. Derfor kan man ikke si at man vil få like svar etter hver innsamling. Skal vi se på om informantene derimot, så kan vi si

at de er reliable. Informantene har vært ærlig og åpen i sine svar, slik jeg har tolket det. Jeg som forsker har også prøvd å skape en åpen stemning til intervjuet der det ikke finnes gale svar. Informanten skal ikke føle på at jeg som forsker forventer et fasisvar og at de skal være redde for å gi svar som forskeren ikke ønsker. Som barnehagelærer representerer en også egen barnehage, men informantene skal være trygge på at jeg som forsker ikke går til styrer med alle svarene de har gitt meg. Det at jeg som forsker valgte å ha med en annen student til å transkribere i stedet for å ta lydopptak kan også svekke relabiliteten da man kan risikere å gå glipp av noe viktig som ble sagt. Det kommer også helt an på hvor fort informanten snakker og om medstudenten klarer å få med seg det meste som kommer opp i samtalen. Etter første intervju lærte jeg at jeg som forsker måtte styre tempoet i samtalen mer, slik at medstudenten klarte å henge med. Det å ha med en medstudent gjorde at jeg fikk drøftet litt av dataen der og da når det var ferskt. Jeg fikk også høre medstudentens tanker til innsamlet data der vi kunne drøfte litt av det som nettopp ble samlet inn sammen.

Begrepet validitet er mer sentralt i en kvalitativ forskningsmetode. Validitet handler om i hvor stor grad resultatet er anvendbare i forhold til det forskningsfeltet dataen er hentet fra (Dalen, 2011, s. 94). Her er det mye som kan påvirke innsamlingen. Dalen viser til flere punkter man bør ta en validitetsdrøfting av. Hun viser til validitetsdrøfting av forskerrollen, forskningsopplegget, utvalg, metodisk tilnærming, datamaterialet og tolkninger og analytiske tilnærminger (Dalen, 2011, s. 94). Forskerrollen har en stor betydning for innsamlingen (Dalen, 2011, s. 94). Hvordan forskeren tolker innsamlet data har også en betydning. Relasjonen mellom forsker og informant kan øke validiteten i studiet da man møtes i nærhet og kan hindre misforståelser og sikre at dataen er mer troverdig og i tråd med problemstillingen.

3.6 Etske retningslinjer

Før man kan samle inn data, er det noen etiske retningslinjer som må tas hensyn til. Samfunnet stiller krav til at all vitenskapelig virksomhet skal reguleres etiske prinsipper som er overordnet og nedfelt i lover og retningslinjer (Dalen, 2011, s. 100). For å få gjennomføre intervju med lydopptak måtte man søke om lov til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Dette valgte jeg å ikke gjøre da jeg fikk godkjennelse av informantene til å ha med en tredje person til å notere. Noen krav som stilles i en slik forskeprosess er kravet om at informantene er informert og gitt fritt samtykke, og krav om å informere dem som skal

utforskes (Dalen, 2011, s. 100). Før jeg gjennomførte intervjuet utarbeidet jeg et informasjons- og samtykkeskjema som alle informantene fikk noen dager på forhånd. Skjemaet ga informasjon om overordnet mål, forskningsmetoden som ble brukt og grunnlag for innsamling av data. Informasjons- og samtykkeskjema tok også for seg informantens rettigheter til å kunne trekke seg når som helst, at undersøkelsen var på frivillig basis og at informanten ble anonym. På grunn at covid-19 situasjonen trengte ikke informantene å skrive under, men bekrefte at de hadde sett det. Jeg fikk likevel noen underskrifter og gjentok noen viktige hovedpunkter fra skjemaet før jeg satt i gang med intervjuet. En utfordring ved kvalitativ intervjuforskning kan være at det er fare for stigmatisering (Dalen, 2011, s. 19). For å ivareta informantenes identitet har jeg valgt å gi de bokstaver i stedet for navn. Bokstaven som hver informant har fått er uavhengig av navnet personen har i virkelighet. Det er også krav om konfidensialitet der forskeren må hindre bruk og formidling av informasjon som kan skade informantene som forskes på (Dalen, 2011, s. 101). Det skal derfor ikke være mulig å spore dem opp da det ikke blir offentliggjort data som kan avsløre informantenes identitet. Konsekvensene for at informantene deltar bør også vurderes med hensyn til mulig skade som kan påføres eller forventende fordeler informantene kan ha av å delta. Det er sjeldent negative konsekvenser, og for å forebygge disse gjentok jeg flere ganger at det ikke var noen feile svar til et spørsmål for at informantene ikke skulle være redd for å svare eller si noe feil. Etter intervjuet håper man heller på positive konsekvenser av at informantene skal gå ut og føle på at det var en god faglig samtale og at de kanskje ble inspirert til å selv kunne jobbe videre med dette temaet på sin arbeidsplass. Kanskje har informantene blitt mer bevisst over temaet og har tenkt mer over egen praksis når de jobber mer med det i barnehagen.

4. Funn

4.1 Barnehagelærernes forståelse og opplevelse av undring

Da informantene fikk spørsmål om egen forståelse til fenomenet undring kom det fram forskjellige svar og erfaringer. Informant A forteller at undring handler om barnets perspektiver og ulike spørsmål de lurer på. Han trekker også inn barns medvirkning som en viktig faktor i barns undring der naturen er en fin arena. Informant A er nyutdannet og går nå master i ledelse. Han har også jobbet en god del år i barnehagen fra før. Nå jobbet han med 3-6 åringer på en friluftsavdeling. Informanten forteller om viktigheten av å huske på at voksne kan forstå ulike sammenhenger på litt andre måter enn barna, og at det derfor er viktig å

imøtekomme barns undring i barnehagen. Informant A forteller at «det er viktig å ha en undringskultur i stedet for en fasitkultur i barnehagen». Det skal være greit å spørre om ting og at det ikke alltid finnes et korrekt svar, men at svarene kan være flytende og filosofiske. Informant A forklarer at undring handler om de litt større og filosofiske spørsmålene. «Jeg mener også at det er viktig at vi ikke undervurderer barnas kompetanse». Han viser til egen barnegruppe og har mange prosjekter basert på barnas interesser. Han forteller at barna han arbeider med nå er interessert i store spørsmål om universet. Informant A forteller at det kan være lett å gå i google-fella for å finne fakta. Han forteller at de har en utforskende holdning der barna blir stilt spørsmål og kan undre seg før de kan søke opp svaret på nett. Informanten forteller at det er ikke alt som kan søkes opp på internett heller, så det gjelder å være kildekritisk.

Informant B fikk intervjuguiden på forhånd. Informant B ble ferdigutdannet for 3 år siden og jobber med storbarn. Når informant B får spørsmål om egen forståelse for fenomenet undring trekker han fram fantasi og leken som en viktig faktor til barns undring. Han forteller at undring er et bredt fenomen og at han forbinder det til barnas fantasi og filosofi. Informanten viser til viktigheten av å være undrende sammen med barna i hverdagen og legge til rette for at barna får utløp for det de undrer seg over. Man må huske at man må ta for seg alle barna i barnegruppa. Undring skjer hver dag i leken. Informanten forteller at barna hos han undrer seg om mye over noe de har sett på TV eller et spill. «I lek er det undring og de får utløp for det uansett hvilken lek det er». Informanten forteller om leken som en viktig arena for undring der barna går inn i ulike roller. Informant B forteller at de googler for lite. «Jeg bruker ikke google til noe. Fordi når de får utløp for sin undring, så er det den mengden detaljer som de kommer med like mye som man hadde fått hvis man hadde googlet. Undringsprosessen er viktig for barna».

Informant C har arbeidet som pedagogisk leder i 8 år og nå er han pedagogisk leder på storbarn. Informanten fikk også intervjuguiden på forhånd som kan ha påvirket svarene. Han forteller at «undring er indre motivert, drivkraft for å finne ut hvorfor ting er som de er». Videre forteller han at han selv er undrende sammen med barna og at mye av undringen handler om filosofiske spørsmål der man ikke alltid trenger å ha et svar. «Har man som voksen et svar kan man også late som at man ikke vet svaret for å la barns egne tanker og undring flyte videre». Han forteller viktigheten av samtale med barn og at naturen er en fin arena for undring, men også inne i barnehagen da det kommer undringsspørsmål hver dag i

hverdagen. Informant C forteller også at det er greit å la barna tro på egne teorier og hypoteser selv om de ikke er sanne. «Det handler om å ikke ta fra barna den gleden og fantasien de har i leken». Barna har ofte mange spørsmål i løpet av en dag. De søker ofte en voksen samtale og bekreftelse. Barna undrer seg ofte over ting som er uforklarlig i naturen. Informant C forteller også at han googler lite. «Google? Nei, jeg undrer meg heller. Jeg opplever meg som trygg nok til at jeg tør å la være. Som voksen trenger man ikke å vite alle svar og da kan det bli veldig kjedelig. I jobbsammenheng googler jeg lite».

Informant D har arbeidet som barnehagelærer i 20 år. Hun har fordypning i ledelse og spesialpedagogikk. Akkurat nå jobber hun som spesialpedagog i en barnehage med 4-5 åringer. Informant D foretrakk også å få intervjuguiden på forhånd. Informant D har en litt annen forståelse av fenomenet undring. Hun forteller om viktigheten av å ta tak i barnas spørsmål og se læringen i det barna lurer på. Hun forteller at det ikke er greit å la barna tro på ting som ikke er sant og lære ting som ikke er riktig. Videre forteller hun at undring er noe barna lurer på over lang tid der de kan få hjelp av en voksen til å sette ord på det de lurer på. Hun ser på undring som et dypt begrep. «Det er viktig at barna blir tatt på alvor og blir møtt med anerkjennelse til spørsmålene sine». «Jeg liker ikke å gå rett på fakta, bruk undringsprosessen først, så kan man finne et fasitsvar». Informant D forteller at man kan finne et fasitsvar sammen så lenge man har tatt seg god tid til undringen først. Hun forteller viktigheten av å kunne kjenne barna og hva de liker. Ikke alle barn er like interessert i å undre seg, men liker heller å få et fasitsvar med en gang. Informant D forteller at hun googler fasitsvar av og til, men det kommer an på hva barna lurer på. «Det er viktig at barn får vite hvordan ting henger sammen, og at det finnes fasitsvar, og det skal vi ikke late som at det ikke gjør». Hun forteller at hun googler etter undringsprosesser der det er rom for undring. «Jeg vet at jeg kan google og få svar på det jeg lurer på, men da bruker vi heller tid på å finne ut dette sammen med barna der vi reflekterer sammen i samtale og stille spørsmål der barna får tenke selv». Informant D forteller også at: «En smørblomst er gul, det kan man ikke stille spørsmål til. Det er viktig å ikke plukke alt fra hverandre for da kan man undre seg over mange rare ting».

4.2 Barnehagelærernes møte og arbeid med barns undring

Når informantene får spørsmål om hvordan de møter barns undring i barnehagen og hvordan de bevisst jobber med temaet kommer det også fram ulike svar og erfaringer.

Informant A forteller at han er opptatt av den sosiokulturelle læringen når det kommer til barns undring. «Det at vi lærer sammen i fellesskap». Han trekker også frem viktigheten av relasjonen mellom voksne og barn. Informanten svarer at han liker å tro at han møter barna på deres premisser i undringen der barna kan få finne svarene delvis selv. «Det handler om å ta tak i de små tingene som dukker opp i barnas barnehagehverdag og fange opp for eksempel et ansiktuttrykk eller et hevet blikk». Han forteller også at barns undring kan være vanskelig å møte med tanke på vanskelige tema. Ved spørsmål om hvordan informant jobber med barns undring sammen med personalet, så svarer han at hver avdeling jobber ganske ulikt. Inne på informantens egen avdeling har de en mer løsere struktur og er opptatt av å ta tak i barnas interesser og kan lage prosjekter ut av barns undringsspørsmål. Informanten trekker fram et prosjektarbeid som de kaller for «jeg lurer på» der alle barna i barnegruppa får stille seg et undringsspørsmål i fellesskap. Informanten forteller at de tilrettelegger for undring med å ha samtaler med barn og lese i ulike bøker.

Informant B og C jobber i samme barnehage. Informant B forteller at han møter barna ved å spørre de riktige og åpne spørsmålene om hva barna undrer seg over og hva de har opplevd. Han forteller også at det er viktig å møte barna i undringen. «Samtalen er viktig, og man må møte de der de er og ikke si at alt er tull». Informanten forteller at det kan være vanskelig å møte barna i et undringsspørsmål han ikke kan eller vet noe om. Informant C forteller at «man må stoppe opp for å høre og stille oppfølgingsspørsmål». «Jeg liker å tro at jeg møter barna på en god måte, men det vet man jo ikke helt sikkert». Informanten forteller også at man må huske på at barn er forskjellig. Noen ønsker sterkt et fasitsvar, mens andre barn liker å tenke selv og bruke egen fantasi. Informant C forteller om språkutvikling som en utfordring i møte med barns undring. «Jeg kan misforstå det barnet lurer på og ta det feil vei». Når det stilles spørsmål til hvordan barnehagen deres jobber med temaet undring kommer det ulike svar. Informant B trekker fram prosjekt for tilrettelegging av barns undring. «Det handler om å ha prosjekter, samtaler, legge til rette for barnas utløp for undring». Han trekker fram prosjekt som redskap for at barna skal få stoppe opp og bearbeide nye inntrykk. Informant B forteller at de i personalgruppa har refleksjonssamtaler og kan ha fellesprosjekter etter barns interesser. Han forteller også om at det kan være vanskelig å følge opp alle barns undringsspørsmål i en travel hverdag. Informant C forteller at det «handler mer om læringssyn og om hvordan kollegaer snakker sammen om hva vi skal gjøre og hvordan. Hvis alt er for tett planlagt så er det vanskelig å følge opp avstikkere. Det kreves at personalet snakker godt sammen, voksenrollen er viktig». Informant C forteller at de arbeider mer med å møte barnas undring i

hverdagssituasjoner og ha prosjekter som kan bidra til undring. Informanten forteller også at personalet er opptatt av undring og snakker sammen om det i hverdagen der kommunikasjon er viktig. Han trekker også frem øyeblikkets pedagogikk.

Informant D forteller også at hun er opptatt av å kunne stille spørsmål tilbake til barna. «Som regel så stiller jeg spørsmål tilbake. Oi, hm spennende. Hva trur du? Møte med anerkjennelse og viser de at jeg også tenker. Ikke komme med kontrapørsmål med en gang. Undre seg sammen med barna». Hun forteller også at det er viktig å tenke på egen voksenrolle og at man som voksen kan vise til barna at man selv ikke vet og er usikker på ting, fordi voksne vet ikke alt de heller. «Det er en viktig jobb å bare møte dem. Barna skal vite at vi tar de på alvor, at det er lov å lure på alt og at de skal være trygge. Når du spør om ting, lærer du om ting. Din tanke er viktig.». Informant D forteller også at hun synes at inkludering av alle barn er viktig, også i undring. Informanten forteller også om viktigheten av kommunikasjon mellom personalet når man jobber med barns undring i barnehagen. «Vi er opptatt av å ta tak i det barn er opptatt av. Balansere dette med enkeltindividet og fellesskapet. Hvis alle er opptatt av samme ting så kan vi bygge opp under dette, utvide med materialer, lage ting, male, heng opp bilder slik at det kan bli et prosjekt som flere barn blir interessert i underveis i prosessen». Informant D forteller at de bruker undring som verktøy for læring i barnehagen. «Barna lærer seg at de blir tatt på alvor og det er viktig når man skal over til skolen. Det er jo lurt å stille spørsmål hvis man lurer på ting, for hvis man ikke spør så lærer man det jo ikke. Rekk opp hånda å spør. Det kan du lære i barnehagen».

5.Drøfting

Med 4 forskjellige informanter kommer det fram ulike tanker og erfaringer med temaet om barns undring i barnehagen. Alle informantene er enige om at barns undring har en viktig plass i barnehagen, men når de får spørsmål om det er behov for kompetanseutvikling så svarer alle ja. Dette er interessant. Om informantene hadde deltatt på et kurs for å lære mer om temaet barns undring, ville jeg da ha fått andre svar? I teorikapitlet ble det vist til ulike syn på temaet undring. Undring for meg kan være noe helt annet enn hva undring er for deg. Dette kommer også fram hos de ulike informantene som har deltatt. Man kan forstå begrepet undring ulikt, men kan man oppnå en felles forståelse av et så vidt begrep? Amundsen viser til viktigheten av å forstå undring for å kunne gjenkjenne den i barnehagen og skape en

kultivering i barnehagen (Amundsen, 2013, s. 137). Men har man da ulike tilnærminger selv om man har ulik forståelse?

5.1 Forståelsen av undring i barnehagen

For å kunne arbeide med undring i barnehagen bør en også ha en forståelse for fenomenet og temaet. Informantene hadde mange like tanker på barns undring i barnehagen. Likevel har man ulik oppfatning om hva som er viktig i barns undringsprosesser. Amundsen viser til at undring er et bredt spekter av meninger der man forundrer seg om og lurer på noe (Amundsen, 2013, s. 13). Det kommer fram i intervjuet med alle informantene. Flere av informantene brukte begrepet nysgjerrighet og begrepet undring om hverandre. På en side handler det mye av det samme sak, men på en annen side er det to forskjellige ting, slik som det ble vist til i teorikapittelet. Informant A forsto undring som et spørsmål der man kan lure på alt i fra filosofiske spørsmål til naturvitenskaplige spørsmål, slik som Broström og Frøkjær, 2020 viser til på side 49. Man kan undre seg over alt og ingenting. På en måte finnes det ikke et korrekt svar, men på en annen måte er det mange spørsmål som bare kan svares med et fasitsvar. Informant B fortalte mest om den filosofiske undringen der fantasien og leken er en viktig arena for barns undring. Barn leker for å bearbeide nye inntrykk. Informant C var undrende selv og var veldig opptatt av den filosofiske undringen som han selv ikke visste svaret på. For han var undring noe rart og merkelig, slik som Amundsen beskriver. Han mener at undring er indre motivert. Informant D var derimot mer opptatt av læringen barna får ut av å kunne undre seg. Undring fører til læring (Broström & Frøkjær, 2020, s. 51). Hun hadde mer fokus på den naturvitenskaplige undringen der barna kan få lære noe nytt. Undring for henne er spørsmål som barna lurer på i kortere eller lengre perioder. På en måte er undring et verktøy for at barn kan lære i barnehagen.. Barnehagelærerens pedagogiske grunnsyn kan komme til synet i arbeidet med undring. For informant D var det viktig at barna ikke ble lært feil. Som barnehagelærer hadde man et ansvar om å lære barna det som er riktig. Det er en måte å bruke undring til læring, men på en annen side kan man se på undring som en lærende prosess for barna. Broström og Frøkjær viser til den delen av undringen som er filosofisk og ikke har et «korrekt» svar (2020, s.49). Amundsen forklarte fenomenet undring viste hun til flere sider. Hun viste til undring som verbet «å undre seg» der noe var rart og merkelig. Barn kan lære av undringen som en prosess. Ifølge Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver skal barn få støtte i egen undring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.22). Undring er en del av en læringsprosess der man skal få kunne stille seg kritisk. Det er en del av å lære om

hva det vil si å være et menneske (Broström & Frøkjær, 2020, s. 49). Barn lærer mye av selve prosessen når de undrer seg. Barna kan lære seg selvstendig tenkning, dialogkompetanse, danning og oppleve et felleskap der en kan tørre å dele sine egne hypoteser og teorier i et trygt miljø. Da handler det kanskje mer om synet man har på barns undring, og om man ser på undring som en lærende prosess eller undring som et verktøy til læring når man kommer frem til det «rette» svaret.

Det kommer fram ulike syn på hva som er viktig når man snakker om barns undring i barnehagen. Likevel er man enig i at undring handler om noe barna lurer på. Det er spørsmål som barna kan ha som kommer fram i hverdagen. Det kommer til syne i intervjuene at forståelsen en har til barns undring i barnehagen påvirker måten man jobber med temaet i barnehagen. Undring er et komplekst fenomen.

5.2 Møte med barns undring

Informant D hevder at det er viktig å gi barn riktig svar eller fasit, slik at de lærer riktig med en gang. Ser vi dette i lys av Amundsens teori og Broström og Frøkjær vil undring føre til læring. Samtidig kan det være en viktig faktor at barnehagelæreren mestrer å holde seg i bakgrunn for å la barn utforske og undre seg, framfor å komme med et umiddelbart fasitsvar (Broström & Frøkjær, 2016, s. 50). Kanskje det er litt viktig å holde seg i bakgrunnen, slik at barna får oppleve og erfare ting selv. Dette kommer igjen i det som har blitt nevnt tidligere der man ser på undring som en lærende prosess eller en prosess til å komme fram til et fasitsvar. Berge viser til ulike læringskulturer i barnehagen som kan påvirke hvordan en jobber med barns undring (Berge, 2012, s. 49). I barnehagen møter man ulike mennesker med ulikt pedagogisk grunnsyn. Det er derfor ganske sikkert av man gjør ulikt i praksis. Informant A nevnte den sosiokulturelle læringsteori der man lærer i fellesskapet. Berge trekker også frem denne teorien av Vygotsky der man lærer i den sosiale og kulturelle konteksten man står i (Berge, 2012, s. 48). Undringssamtaler med barn i hverdagen kan skje i fellesskap der enten barnehagelærer spør et undringsspørsmål, eller at et enkelt barn har et undringsspørsmål som flere barn kan få interesse av og blir inkludert i samtalen.

Etter intervjuene med informantene kom det også fram ulike syn på læring. Undring ligger i grunnen for barns læringsprosess (Amundsen, 2013, s. 95). På en måte er man en barnehagelærer med begrepet lærer, men hva har man i fokus når man tenker på barns læring

fordi man skal vel ikke lære barna noe som ikke er sant? Informant D var som sagt opptatt av at barn ikke skal lære det som er feil. Informant B så på barns undring i lys av fantasi og leken. Det samme gjorde informant C og A. Dette påvirkes av grunnsynet hver enkelt har og hva man er opptatt av. Er det greit å la fantasien ta overhånd eller skal man kutte barnas fantasi foran læring? Informant C fortalte at: «fantasien er en del av gleden av det å få være et barn. Barna lærer hva som er «korrekt» til slutt uansett». Barn trenger kanskje ikke å lære alt til punkt og prikke. Det skal kunne være greit å la barna få ha egne hypoteser og teorier. I fagområdet etikk, religion og filosofi står det også at personalet skal la barna undre seg over filosofiske spørsmål (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 55). Det er også greit å vise barna at man ikke vet og kan alt som voksen, slik som informant D fortalte. «Det er viktig å skape naturvitenskapelige læringsmiljøer som ikke er dominert av voksenformidling av naturvitenskapelig kunnskap, men derimot drevet av barns nysgjerrighet, undring og fordypelse» (Broström & Frøkjær, 2020, s. 52). Barn kan også ha ulike teorier og hypoteser som er knyttet til fakta. Informant A forklarte også at man burde ha en undringskultur i stede for en fasitkultur i barnehagen. Flere av informantene forklarte også om vanskeligheten av å holde tilbake kunnskap de selv hadde. Informantene fortalte at de brukte oppfølgingsspørsmål for å møte barns undring i barnehagen. På denne måten kan barnet få tenke selv og utdype egne tanker.

Barna i barnehagen er avhengig av å ha engasjerte voksne rundt seg i hverdagen. Barn er utforskende og er som små forskere, slik Drugli (2019) forteller. Hun forteller at det er viktig med engasjerte voksne som viser interesse, deler kunnskap, gir støtte og forståelse. På en side skal man kunne dele kunnskap som voksen, men på en annen side skal man også gi barna mulighet til å tenke selv der alt ikke trenger å handle om fasitsvaret. Hvor går denne grensa? Broström og Frøkjær skiller undring i 2 deler. Filosofisk og naturvitenskapelig undring. Filosofisk undring har man kanskje ikke et fasitsvar på, men det kan man kanskje oftere ha når man tenker på naturvitenskapelig undring. Likevel trenger kanskje ikke barna å vite fasitsvaret på alt som er rundt dem. Jeg har hatt undringssamtaler med barn der de har lurt på hvordan regnbuen ble til. Da fant barnet ut av egne teorier til hvorfor regnbuen var der etter egen fantasi uten at jeg som voksen måtte dele min kunnskap om sollys som reflekterte gjennom regndråpene over himmelen. Hva forstår barnet av det? Og hva får barnet ut av at jeg skal belære det fakta ut av egen kunnskap jeg har til realfag? Amundsen trekker fram at det er viktig å snakke med barn om det de undrer seg over (Amundsen, 2013, s.27). Som barnehagelærer må man legge til rette for barnesamtaler der barn får øve seg på å fortelle og

reflektere over egne teorier og hypotese. Drugli (2019) forteller også om viktigheten av dette samspillet sammen med barna. Alle informantene drar fram den viktige samtalen i hverdagen i møte med, og i jobben med barns undring. Man må våge seg å undre seg sammen med barna.

Når det kommer til bruk av Google etter en undringssamtale med barn i barnehagen, kom det fram litt forskjellige svar. Informant B og D forteller at de googler lite. Informant B forteller at han googler for lite, og kanskje burde google mer. Informant A og D forteller at de kan google fasitsvar alt avhengig av hva barna lurer på. Ikke alle spørsmål har et fasitsvar, slik som informant A forteller. Informant D derimot forteller at vi ikke skal late som at det ikke finnes et fasitsvar når det gjør det. Hun forteller også at det er forskjell på barn der noen barn ønsker å få et fasitsvar med en gang, og da er google et verktøy en kan bruke i barnehagen for å finne ut av ting de voksne ikke vet. Barnehagelæreren sitter ikke på alle svar, så på en side kan det være interessant for mange å gjøre et raskt googlesøk for å finne fram til svaret. På denne siden lærer barna det som er rett, slik informant D er opptatt av. På den andre siden forteller Broström og Frøkjær om viktigheten av at barnehagelærer bør holde seg interessert i bakgrunnen og ikke ha fokus på å gi et korrekt svar (2016, s. 50). Dette kan være vanskelig å gjøre i praksis. Broström og Frøkjær forteller også at undring fører til læring, og da er det lett å tenke at google kan være et verktøy for å komme fram til et fasitsvar, om det er det man er opptatt av, men samtidig kommer det helt an på hvilken type læring man tanker at undring er, slik som det ble nevnt tidligere. Drugli (2019) mener at barnehagen skal ha kunnskapsrike voksne som deler sin kunnskap, og da kan det være lett å gå i «googlefella» der man vil finne fasitsvar på det en ikke kan svare på. Samtidig kommer det også an på hvordan en bruker Google som et hjelpemiddel. På en side kan det dekke Rammepanens retningslinjer om bruk av IKT og digitale verktøy i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 44). Googler man svarene sammen med barna kan barna lære mer om internett og erfare hvor enkelt man kan finne svar på det man lurer på. Kanskje kan det ligge en forklarende og lærerik video på YouTube som kan være interessant å se etter en lengre undringssamtale med barna. Om bruk av googling er en bra ting kommer an på situasjonen. Det er ikke alt man kan google seg til heller når det kommer til undring. Filosofisk undring har som regel ikke et like enkelt fasitsvar, men naturvitenskaplig undring der det er et fasitsvar kan være interessant å google til slutt. For eksempel om man er på tur og et barn lurer på hva den ene blomsten man fant heter, der barnehagelærer ikke vet svaret selv. Da kan man enten google eller spørre barnet om hva barnet tror. Informant D fortalte at hun hadde hatt en lang samtale med barn om hva

en sjøpølse var og hvordan den ser ut. Hun fortalte at hun brukte Google for å finne frem svaret og bilder etter en lengre samtale. Det kan også føre til flere undringsspørsmål ved å finne svarene.

5.3 Arbeidet med barns undring i barnehagen

Broström og Frøkjær viser til at det er lite forskning på hva barna lurer på (2020, s. 49). Derfor er det viktig at man er til stedet i hverdagen og kan stoppe opp for å lytte til det barna sier, slik som informant D forteller. Det er naturligvis forskjell på hvordan en jobber med temaet barns undring fra barnehage til barnehage. Informant A forteller om at de har en løsere struktur i hverdagen som gjør det lettere for dem å møte barnas interesser og premisser på undring. Barnehagelæreren skal lage didaktiske planer og tilrettelegge for barns undring, men mye kan også komme spontant. Informant A fremmer også et prosjekt som heter for «jeg lurer på» som er et prosjektarbeid som er basert på undringsspørsmål i fra alle barna i barnegruppen. Denne måten å jobbe på kan støttes av Amundsen der hun trekker fram undring som kan bidra til barns medvirkning (Amundsen, 2013, s. 96). Barns medvirkning støttes også opp mot lovverket der barn har rett til å medvirke egen barnehagehverdag. Informant B forklarer viktigheten av å ha gode planer i deres barnehage. Han fremmer vanskeligheten av å kunne møte alle barns undringsspørsmål i barnehagehverdagen med tanke på mangel av tid og dårlig voksendekning. For han var det viktig å heller planlegge prosjekt som kan bidra til barns undring. Han ser også på undring som noe som kan være mer barnestyrt og mellom barna selv, i likhet med Broström og Frøkjær som viser til viktigheten av at barnehagelæreren kan holde seg i bakgrunnen. Informant C trekker fram den døde musens pedagogikk der en følger barnas interesse selv om noe annet var planlagt (Jansen, 2014, s. 47). Dette går også innenfor barns medvirkning og er en måte man kan jobbe med barns undring i barnehagen. Det krever at barnehagelærerne er til stede og kan oppdage slike øyeblikk der det kreves improvisasjon. Som nevnt tidligere kan barns undring komme spontant i hverdagen, og flere av informantene trekker fram improvisasjon i møte med spontan undring i hverdagen.

Barnehagelærere arbeider med prosjektarbeid i barnehagen. Barnehagelæreren kartlegger hva barna lurer på, utforsker hvorfor det er slik det er, legger en plan, henter opplysninger og viser til det man har funnet ut (Broström & Frøkjær, 2016, s. 52). En barnehagelærer arbeider mer målrettet og bevisst i pedagogisk planlegging og når man griper inn i en spontan situasjon (Broström & Frøkjær, 2016, s. 53). Informant A lager prosjekt ut av barnas undring, men ved

spørsmål om det kan være vanskelig å inkludere resten av barnegruppa i et barns undring forteller han at det kan være vanskelig, men at barna ofte blir engasjerte. Informant D forteller at det kan være utfordrende da barn er forskjellige og har ulike interesser og erfaringer. Noen barn vil ha fasitsvar med en gang, mens andre kan ha lengre eller kortere undringsprosesser.

Som en oppsummering kan en si at forståelsen en har til begrepet undring og det pedagogiske synet en har som barnehagelærer kan spille inn for hvordan en arbeider med det i barnehagen. Barnehagelærere jobber med å lage didaktiske planer der man fremmer aktiviteter som kan bidra til barns undring, eller som er basert på barns undring. Barnehagelærerne planlegger prosjektarbeid og temaarbeid som retter seg mot barnas interesser når det kommer til barns undring. Som student har jeg gått fordypning i realfag i lek og læring der jeg har hatt et større fokus på den naturvitenskaplige undringen der man kan undre seg om noe man har rundt seg. Nå har jeg også lært at den filosofiske delen av undringen er minst like viktig. Alle informantene trekker frem viktigheten av barnesamtaler og den gode dialog i barnehagen, slik som Amundsen og Drugli gjør. Dette skjer også gjerne rundt høytlesning av bøker i barnehagen. Barna har egne tanker, erfaringer og spørsmål som må bli sett og hørt. Stopp opp og lytt. Spør åpne spørsmål. Med 4 informanter kan man se at informasjonen kan være overførbar da man ofte jobber på like måter i barnehagen. Likevel er det ingen fasitsvar til hvordan en skal møte og jobbe med barns undring i barnehagen.

6. Avslutning

I denne oppgaven ønsket jeg å se på hvordan barnehagelærere arbeider med barns undring og hvordan de møter den i barnehagen. For å kunne arbeide med barns undring må en også ha en forståelse for fenomenet. Det har kommet frem i denne oppgaven at denne forståelsen kan være individuell og påvirket av eget pedagogisk grunnsyn. Undring er et komplekst fenomen der det er mange ulike måter å møte og jobbe med det på. Kunnskapen en har med å forstå og møte undring påvirker også hvordan en arbeider med undring i barnehagen. I den valgte problemstillingen min søker jeg svar på hvordan barnehagelærerne arbeider med barns undring i barnehagen. Jeg valgte denne problemstillingen med bakgrunn for at jeg hadde en forståelse til at man arbeidet lite med det i barnehagen. Gjennom intervjuer, innsamling av datamateriell, teori og undersøkelser i denne oppgaven har jeg fått en dypere forståelse av fenomenet undring og hvordan barnehagelærere kan se fenomenet ulikt. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017) gir noen retningslinjer til

hvordan en skal jobbe med barns undring i barnehagen der informantene viser at de er åpne til disse retningslinjene. Informantene trekker inn viktigheten av planlagte prosjektarbeid og det å kunne ta tak i undringen i hverdagssituasjoner med fokus på barnesamtaler. Undringen skal bidra til læring der naturvitenskaplig undring og filosofisk undring har en plass i barnehagen. Barnehagelæreren skal ikke nødvendigvis sitte på et fasitsvar eller ha fokus på det som er korrekt. Etter denne forskningen har jeg fått spurt alle informantene om det er behov for kompetanseutvikling innenfor temaet om barns undring. Det som er interessant er at alle informantene var enige og viste en interesse for å gjøre dette. Ville det ha endret svarene til informantene om de hadde deltatt på et kurs om barns undring og ville man ha jobbet med det på en annen måte om man tok seg tid til å lære mer om det? Kanskje man kunne ha satt seg inn i dette også når det er snakk om temaet om barns undring i barnehagen.

7. Litteraturliste

- Amundsen, H. M. (2008). Den filosofiske praksis i møte med barn – rom for undring, dialog og ettertanke. I Kibsgaard, S. (Red), *GLSM i barnehagen*. (s. 26-35). Oslo:Universitetsforlaget
- Amundsen, H. M. (2013). *Barns undring*. Bergen: Fagbokforlaget
- Berge, A. (2012). Barnehagens læringskulturer – underveis mot vekslende læringshorisonter. I T. Vist & M. Alvestad (Red.), *Læringskulturer i barnehagen* (s. 44-66), Cappelen Damm Akademisk
- Broström, S. & Frøkjær, T. (2020). *Naturvitenskap, bærekraft og matematisk oppmerksomhet: om undring, eksperimentering og fordypelse hos barn*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- Broström, S. & Frøkjær, T. (2016) *Realfag i barnehagen*. Oslo: Pedagogisk forum.
- Dalen. M. (2011), *Intervju som forskningsmetode. En kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget (3. opplag, 2. utg.)
- Drugli, M-B. (2019). *Små barns undring – En ressurs i hverdagen*. Hentet fra: <https://www.utdanningsforbundet.no/medlemsgrupper/barnehage/barnehagedagen/barnehagedagen-2019/sma-barns-undring--en-ressurs-i-hverdagen2/> (Lastet ned 01.04.2021)
- Jansen, T. T. (2014). Lyttende didaktikk. I S. Broström, T. Lafton, & M.-A. Letnes (red.), *Barnehagedidaktikk. En dynamisk og flerfaglig tilnærming* (ss. 46-66). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*, Oslo: Utdanningsdirektoratet.
- Lov om barnehager, LOV-2005-06-17-64. (2016). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehageloven>

8. Vedlegg 1: Intervjuguide

Problemstilling:

«Hvordan arbeider barnehagelærere med barns undring i barnehagen?»

Oppvarmingsspørsmål:

- Hvilken bakgrunn har du for å jobbe i barnehagen?

Utdanning:

Erfaring:

- Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
- Hvilken type barnegruppe jobber du med nå?
- Hva tenker du om realfag i barnehagen?

Hovedspørsmål:

Barnehagelærerens forståelse av undring:

1. Hva legger du i forståelsen av begrepet undring?
 - Hva legger du i begrepet undring? Undring VS nysgjerrighet?
 - Hva er undring for deg?
 - Hvilke erfaringer har du med undring?

Barnehagelærerens opplevelse av undring:

2. Hvordan opplever du at barn undrer seg?
 - I hvilke situasjoner opplever du at barna undrer seg?
 - Hva opplever du mest at barn undrer seg over?

Hvordan møter barnehagelæreren barns undring:

3. Hvordan møter du barns undring i hverdagen?
 - Syns du det kan være vanskelig å møte barnet i barnets undringsprosess? Hvorfor/hvorfor ikke?
 - Hva tenker du om egen rolle i møte med barns undring i barnehagen?
 - Hvordan tar du som barnehagelærer tak i det barna undrer seg over?

Hvordan jobber barnehagen med barns undring

4. Hvordan tilrettelegger du og dine kollegaer for barns undring i deres barnehage?
 - Er det noen spesielle aktiviteter eller prosjekt som dere gjør som du vil trekke fram?
 - Hvordan jobber dere i personalgruppa med temaet undring i deres barnehage?
 - På hvilken måte ivaretar dere barnets undring i barnehagen?

9. Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet «*Barns undring i barnehagen*»?

*Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt, hvor formålet er å **undersøke hvordan barnehagelærere arbeider med barns undring i barnehagen**. I dette skrevet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.*

Formål

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan barnehagelæreren jobber med barns undring i barnehagen, både hvordan barns undring kommer fram i hverdagen og hvordan barna blir møtt i egen undringsprosess. Oppgaven skal også ta for seg hvilke erfaringer barnehagelærerne har om barns undring i barnehagen og hvordan personalet tilrettelegger for undring.. Bacheloroppgaven vil belyse problemstillingen: «Hvordan arbeider barnehagelærere med barns undring i barnehagen?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden som skal brukes for dette prosjektet er en kvalitativ metode med intervju som innsamlingsstrategi. Hvis du velger å delta på dette prosjektet, innebærer det at du møter opp til et intervju til avtalt tid som vil ta deg rundt 30-45 minutter. Intervjuet vil mest sannsynligvis gjennomføres digitalt eller over telefon. Intervjuguiden inneholder spørsmål

som hva du legger i din forståelse av begrepet undring, hvordan du opplever undring i barnehagen, hvordan man møter barns undring i barnehagen og hvordan man tilrettelegger for barns undring i deres barnehage. Til intervjuet vil det møte opp to studenter, en som stiller spørsmål og en som transkriberer.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes: *30.04.21*.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig: Jon Olaf Berg og Oliver Thiel
(Veileder)

Student: Henriette Midtlyng

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Barns undring i barnehagen*». Jeg samtykker til:

- å delta i et intervju.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.